

Uhud muharebesinde Hz. Peygamber (S.A.V.)'in öldüğü şayiası ve Müslüman ordusunun bozulduğu haberi, sağ kalan İslâm askerleri şehre dönmeden evvel, Medine 'ye ulaşmıştı. Kadınlar ve çocuklar çığgın gibi Uhud'a koştular. Bunlardan birçoğu geri gelmekte olan askerlerden gerçeği öğrenip şehre döndüler. Ben-i Dinar kabilesinden bir kadın Uhud'a varıncaya kadar yoluna devam etti. bu kadın kocasını, babasını ve erkek kardeşini kaybetmişti. Bir oğlunu dahi kaybettiği bazı ravilerce naklonulmuştur. Geri dönmekte olan askerlerden biri ona rastladı ve babasının ölmüş olduğunu kendisine söyledi. Kadın "Babam için üzüldüğüm yok. Hz. Peygamber (S.A.V.)'a ne oldu, bana onu anlat" dedi. Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın sağ olduğundan askerin haberi vardı. Fakat kadının sualine hemen cevap vermeyip, ona kardeşi ile kocasının da şehit düştüğünden bahsetti. Bu haberler karşısında hiçbir üzüntü belirtisi göstermeyen kadın tekrar sordu: "Allah'ın Resulü ne yaptı?" bu tuhaf bir sözdü. Lâkin, bunu söyleyenin bir kadın olduğunu göz önünde tutarsak, o kadar tuhaf görünmeyebilir. Bir kadının hisleri çok kuvvetlidir. Bir kadın çok defa ölü bir şahsa sanki diri imiş gibi hitap eder. Hele o şahıs yakın bir akraba ise, ona şikayette bulunur ve kendisini niçin kimsesiz ve bakımsız bir halde bırakıp gittiğini sorar. Kaybettikleri yakınları ve sevdikleri için, kadınların bu şekilde matem tutması bir alışkanlıktır. Binaenaleyh, söz konusu kadının gösterdiği tepki, Hz. Peygamber (S.A.V.)'in ölümüne ağlayan bir kadına yaraşır. Hz. Peygamber (S.A.V.)'ı çok aziz tutuyordu, ve hatta öldüğünü işittikten sonra bile onun ölmüş olduğuna inanmak istemiyordu. Aynı zamanda, haberi de yalan saymayıp bir kadına yakışan samimî bir teessürle "Peygamber ne yaptı?" deyip duruyordu. Bunu söylemek suretiyle o, Hz. Peygamber (S.A.V.)'ı sağ imiş gibi düşünüyor ve böyle sadık bir liderin ayrılık acısını kendilerine tattırmış olmasından şikayet ediyordu.

Geri dönmekte olan asker bu kadının şehit düşen babasına, kardeşine ve kocasına hiç aldırmadığını görünce, Hz. Peygamber (S.A.V.)'a karşı beslediği sevginin ne kadar derin olduğunu anladı ve "Hz. Peygamber (S.A.V.)'a gelince, o senin temenni ettiğin gibi sağ ve esendir" dedi. Kadın, askerden kendisine Hz. Peygamber (S.A.V.)'ı göstermesini istedi. Asker eliyle muharebe meydanının bir yerini gösterdi. Kadın o yere doğru koştu. Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın yanına geldiğinde abâsını eline aldı, öptü ve "Anam, babam sana kurban olsun, Ya Resul Allah!" dedi. "Sen sağ ol da, başka kim ölürse ölsün aldırمام." (Hişam)

Kadın, erkek bütün Müslümanların bu savaşta gösterdiği metanet ve sadakati böylece görmüş oluyoruz. Hıristiyan yazarlar Mary Magdalane ile arkadaşlarının hikayesini övünerek anlatırlar ve bize onların sadakat ve cesaretinden bahsederler. Rivayete göre, onlar, gece yarısından sonra, gizlice Yahudilerin arasından geçip İsa'nın mezarına gitmişler. Fakat Magdalane'nin yaptığı şey, Dinar kabilesine mensup bu İslâm kadınının sadakati yanında pek sönük kalır.

Tarih başka bir misal daha kaydetmiştir. Ölüler gömüldükten ve Hz. Peygamber (S.A.V.) Medine yolunu tuttuktan sonra, kendisini karşılamak üzere Medine'den gelen kadınlara ve çocuklara

rastladı. Devesinin ipini Medine reislerinden Sa'd bin Muaz tutuyordu. Sa'd deveyi gurur ve azametle güdüyor ve adeta Müslümanların Hz. Peygamber (S.A.V.)'ı her şeye rağmen Medine'ye sağ salim getirdiğini ilân etmek istiyordu. Yoluna devam ederken, savaştan dönen Müslümanları karşılamak üzere gelen yaşlı anasına gözü ilişti. Bu yaşlı kadının gözleri çok zayıftı. Sa'd, Hz. Peygamber (S.A.V.)'a dönerek "Ya Resul Allah! İşte benim anam bu" dedi. Hz. Peygamber (S.A.V.) "Bırak yakına gelsin" karşılığını verdi.

Kadın yaklaştı ve fersiz gözleri ile Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın yüzünü görmeye muvaffak oldu ve sevindi. Hz. Peygamber (S.A.V.) onu görünce "Kadınım, oğlunun kaybına çok üzüldüm" dedi.

Bu sadık ve fedakâr ana "Seni sağ gördükten sonra bütün felaketlerimi içime attım" diye cevap verdi. Kadının Arapça ifadesi "Felaketlerimi kızartıp yuttum" şeklindedir. (Halbiyya, Cilt 2, Sayfa 210) Bu söz ne kadar derin bir hissin ifadesidir! Normal olarak keder insanı yiyip bitirir. Fakat işte, âhır-i ömründe kendisine destek olacak oğlunu kaybetmiş yaşlı bir kadın ki, gam ve kederi yiyor. Oğlunun Hz. Peygamber (S.A.V.) uğrunda hayatını feda etmiş olmasına, ömrünün geri kalan kısmı için, kâfi bir destek ve teselli gözüyle bakıyor.

Hz. Peygamber (S.A.V.) nihayet Medine'ye vardı. Bu muharebede birçok Müslüman öldü ve birçoğu da yaralandı. Mamafih, yine de bu muharebe Müslümanlar için kaybedilmiş sayılmaz. Yukarıda anlattığımız hadiseler bunu teyit ediyor ve Uhud'un bir zafer olduğunu gösteriyor. İslâm tarihinin ilk zamanlarını okuyan Müslümanlar Uhud'dan kuvvet ve ilham alabilirler. Medine'ye döndükten sonra, Hz. Peygamber (S.A.V.) dikkatini yeniden tebliğinin üzerine çevirdi. Taraftarlarının eğitimi ve öğretimi ile tekrar meşgul olmaya başladı. Fakat, evvelce olduğu gibi, bu iş fasılasız ve aralıksız olarak yürümüyordu. Uhud'dan sonra, Yahudiler ve münafıklar daha fazla cüret göstermeye başladılar. Müslümanlığı ortadan kaldırmanın artık kendileri için imkân dahiline girdiğini sandılar. Ancak bu yolda elbirliği yapmak lazım geldiğine kanaat getirdiler. Bunun neticesi olarak, Yahudiler yeni bir taciz metoduna başvurdular. Manzum olarak çirkin küfürler savurmaya ve Hz. Peygamber (S.A.V.) ile ailesine bu şekilde hakaret etmeye başladılar. Bir gün Hz. Peygamber (S.A.V.)'dan bir anlaşmazlık için hakem olmasını istediler. Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın bu münasebetle bir Yahudi müstahkem mevkiine gitmesi gerekti. Yahudiler onun üstüne yüksekten büyük bir taş parçası düşürüp hayatına son vermeyi planladılar. Allah bunu Hz. Peygamber (S.A.V.)'a önceden bildirdi. Allah Hz. Peygamber (S.A.V.)'ı bu şekilde tehlikelerden tam zamanında haberdar ederd. Hz. Peygamber (S.A.V.) hiç bir şey söylemeksizin oturduğu yerden kalkıp gitti. Yahudiler bu iğrenç planlarını sonradan itiraf etmişlerdi. Müslüman kadınları sokakta hakarete maruz kalıyordu. Böyle bir hadise esnasında bir Müslüman hayatını kaybetmişti. Başka bir defasında, Yahudiler bir Müslüman kızını taşla tuttular ve bu kız ıstırap içinde kıvrılarak öldü. Yahudilerin bu davranışı Müslümanlarla Yahudiler arasındaki münasebetleri gerginleştirdi ve Müslümanları Yahudilerle mücadele etmek zorunda bıraktı. Fakat, Müslümanlar Yahudileri Medine'den kovmakla yetindiler. İki Yahudi kabilesinden biri Suriye'ye hicret etti. öteki Yahudi kabilesinin mensuplarından bir kısmı

Suriye'ye gitti. Bir kısmı da Medine'nin kuzeyinde kuvvetli bir Yahudi müstahkem mevki olan Hayber'e yerleşti.

Uhud savaşı ile onu takip eden savaş arasındaki barış devresinde, dünya İslâmiyetin Müslümanlar üzerindeki tesirinin açık bir misaline şahit olmuştu. Bununla içki yasağını kastediyoruz. İslâmiyetten önceki Arap sosyetesini anlatırken, Arapların içkiye çok düşkün olduklarına temas etmiştik. Günde beş defa içki içmek her Arap evinde âdet olmuştu. Kendilerini bilmeyecek hale gelinceye kadar içmek Arapların alışık olduğu bir şeydi; ve bun ayıp saymak şöyle dursun, tersine meziyet sayarlardı. Bir misafir geldiğinde içki sofrası kurmak ev hanımının vazifesi idi. Bir kavmi kökleşmiş olan böyle bir kötü alışkanlıktan vazgeçirmek kolay değildi. Lâkin, hicretin dördüncü yılında Hz. Peygamber (S.A.V.)'a içkinin yasaklandığına dair emir geldi. Bu emrin ilânı üzerine içki İslâm sosyetesinde ortadan kalktı. Tarihî kayıtlara nazaran, içkiyi yasaklayan vahiy alındığında, Hz. Peygamber (S.A.V.) sahabelerinden birini çağırttı ve bu yeni yasağı Medine sokaklarında ilân etmesini söyledi. Ensardan (yani Medine Müslümanlarından) birinin evinde bir içki âlemi devam ediyordu. Birçok davetlinin bulunduğu bu içki âleminde şarap kadehleri dolup boşalıyordu. Tüklenen bir şarap yerine bir yenisi açılmak üzere idi. Birçokları kendini bilmeyecek kadar sarhoş olmuştu ve bir o kadarı daha körkütük sarhoş olmaya başlamıştı. İşte onlar bu halde buldukları sırada, içkinin Allah'ın emriyle Hz. Peygamber (S.A.V.) tarafından yasaklandığını bağıarak ilân eden birisini işittiler. Alem yapanlardan biri ayağa kalktı ve "İçkiyi yasaklayan bir emir geldi galiba; gidip işin aslını soruşturalım" dedi. Başka birisi daha ayağa kalktı, kalın değneği ile dolu şarap küpünü kırıp parçaladı ve "Evvela emre itaat et, ondan sonra gidip işin aslını öğren. Böyle bir ilânı işitmiş olmamız kâfi. Emrin mahiyetini soruştururken içkiye devam etmemiz doğru değil. Bizim vazifemiz evvela şarabı sokağa dökmek ve ilân edilen emri ondan sonra öğrenmektir" dedi. (Buhari, Müslim ve Kitab el-Eşriba)

Bu Müslüman'ın hakkı vardı. Çünkü, madem ki şarap menedilmişti, içmeye devam etmekle günah işlemiş olurlardı. Öte taraftan, içki yasaklanmış değil idiyse, bir defacık şarabı sokağa dökmekle fazla bir şey kaybetmiş olmazlardı. Bu yasaktan sonra, içki bütün İslam sosyetesinden kalktı. Bir inkılâp kadar büyük olan bu değişikliği yapmak için hususî bir kampanya açmaya, hususî bir gayret göstermeye, lüzum kalmamıştı. Bu emri işiten ve ona derhal itaat edildiğini gören Müslümanlar yetmiş, seksen yaşına kadar yaşamışlardı. Bu yasağı işittikten sonra, ona uymayacak kadar gevşek davranan bir Müslüman çıktığına dair bir kayda rastlanmamıştır. Böyle bir kimse çıkmışsa, her halde Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın doğrudan doğruya nüfuz ve tesiri altına girmek fırsat ve imkânını bulamayan birisi olmalıydı. Müslümanların bu misalini Amerika'daki içki yasağı cereyanı ile ve keza Avrupa'da senelerden beri sürüp gelen içki aleyhtarlığı kampanyası ile karşılaştırınız. Bir tarafta, kökleşmiş sosyal bir hastalığın tamamıyla ortadan kalkması için Hz. Peygamber (S.A.V.)'ın basit bir ilânı kâfi geliyordu. Öte tarafta, içki yasağı için özel kanunlar vaz'ediliyor. Polis, ordu, gümrük memurları ve inhisar idaresi müfettişleri elbirliği ile içki âfetini ortadan kaldırmaya çalışıyorlar ve fakat bunu başarmak hususunda aciz kaldıklarını itiraf ediyorlar. Neticede sarhoşlar muzaffer oluyor ve içki âfeti mağlup edilemiyor. Asrımızın sosyal terakki asrı olduğunu bize söyleyip dururlar. Ancak, asrımızı ilk Müslümanların yaşadığı asır ile mukayese edersek, bu ikisinden hangisinin –bu

asrın mı, yoksa İslâmiyetin bu büyük içtimaî inkılâbı başardığı asrın mı- sosyal terakki asrı unvanına daha lâyük olduğunu kendi kendimize sormak mecburiyetini duyarız.

Uhud'da olanlar kolayca unutulacak şeyler değildir. Mekkeliler, Uhud'un, İslâmiyete karşı kazandıkları ilk zafer olduğunu sanmışlardı. Haberi bütün Arabistan yaymışlar ve Arap kabilelerini Müslümanların mağlup edilmez bir kuvvet olmadığına inandırıp onları İslâmiyet'e karşı tahrik etmeye çalışmışlardı. Müslümanlar geliştirmek ve ilerletmekte devam ediyorlarsa, bu onların kuvvetli olduğundan değil, Arap putperestlerinin zayıf oluşundan ileri geliyormuş. Arap putperestleri birlik halinde hareket ettikleri takdirde, Müslümanları ezmek işten bile değilmiş. İşte bu çeşit propagandaların tesiriyle, Müslümanlara karşı düşmanlık hisleri kuvvetlenmeye başladı. Öteki Arap kabileleri Müslümanları taciz etmek için Mekkelilerle yarışa çıktıkları, İslâmlara açıktan açığa saldırmaya, bazıları da el altından onları zarara sokmaya başladı. Hicretin dördüncü yılında Adl Ve Kara adında iki Arap kabilesi İslâmiyete meyilleri bulunduğunu Hz. Peygamber (S.A.V.)'a arz eylemek için temsilci göndermişler ve kendi aralarında yaşayıp yeni dini kendilerine öğretecek ehliyetli Müslüman öğretmenler sağlamasını Hz. Peygamber (S.A.V.)'tan rica etmişlerdi. Hakikatte bu, İslâmiyetin baş düşmanı Ben-i Lihyân'ın çevirdiği bir entrika idi. Bu temsilcileri Hz. Peygamber (S.A.V.)'a büyük mükâfat vaadi ile göndermişlerdi. Hz. Peygamber (S.A.V.) hatırına bir şüphe gelmeden bu isteği kabul etti ve İslâm prensipleriyle akidelerini kabilelere öğretmek için on Müslüman gönderdi. Bu on kişilik grup Ben-i Lihyân kabilesinin toprağına ayak bastığı vakit, onlara refakat eden kılavuzlar kabileyeye haber gönderdiler ve kabile mensuplarını bu on kişiyi tevkif etmeye yahut da öldürmeye teşvik ettiler. Bu alçakça tavsiye üzerine, Ben-i Lihyân kabilesinin iki yüz silahlı adamı Müslümanları takip için yola çıktı ve nihayet Râci denilen yerde onlara yetişti. On Müslüman ile iki yüz düşman arasında bir çatışma başladı. Müslümanlar imanla dolu idi. Düşmanda ise bunun zerresi yoktu. On Müslüman yüksek bir yere tırmanıp iki yüz kişiye meydan okudular. Düşman çok bayağı bir hileye başvurarak onları yenmeye çalıştı. Aşağı indikleri takdirde, kendilerine aman verileceğini vaat ettiler. Fakat bu küçük Müslüman grubunun reisi, müşriklerce yapılan vaidlerin değeri hakkında yeteri kadar fikir edindiklerini söyledi. Bundan sonra dönüp Allah'a niyazda bulundu. Müşkül durumlarını bilen Allah'ın bundan Habibini haberdar ermesini diledi. Müşrikler İslâm grubunun azmini ve metanetini görünce hücumla geçti. İslâmlar yenilgi düşüncesini akıllarına bile getirmeksizin dövüştüler. On kişiden yedisi şehit düştü. Geriye kalan üç kişiye müşrikler, buldukları yüksek yerden aşağıya gelmek şartıyla aman vereceklerini yediden vaat ettiler. Üç kişi bu vaade inanıp teslim oldu. Onlar teslim olur olmaz, müşrikler kendilerini sımsıkı bağladı. Bu üç Müslümandan bir tanesi, "Bu yaptığınız va'dinize birinci riayetsizlik. Ondan sonra ne yapacağınız da yalnız Allah bilir" dedi ve onlarla beraber gitmekten imtina etti. müşrikler bu bir tek müslümanın gösterdiği mukavemet ve cesareten öyle korktular ki, onu hemen oracıkta öldürüverdiler. Diğer ikisini beraberinde götürüp Mekke Kureyşlilerine köle diye sattılar. Bunlardan biri Hubeyb (R.A.), öteki Zeyd (R.A.) idi. Hubeyb'i satın alan Mekkelî müşrik, Bedir'de ölen babasının intikamını almak için, onu öldürmeye karar verdi. Bir gün Hubeyb (R.A.), taharetini tamamlamak üzere, bir ustura istedi. Ustura Hubeyb'in elinde iken, evin çocuklarından biri merak edip onun yanına geldi. Hubeyb çocuğu kucağına aldı ve dizinin üstüne oturttu. Çocuğun annesi bunu gördü ve dehşete düştü. Birkaç gün sonra idam edilecek bir adamı elinde ustura ile çocuğunun yanında bulunca zihninden kötü kötü dünceler geçti ve Hubeyb'in çocuğa muhakkak surette öldüreceğine kanaat getirdi. Kadının yüzündeki dehşet ve korku ifadesini

müşahede eden Hubeyb (R.A.) dedi ki: “Çocuğunuzu öldüreceğimi mi sanıyorsunuz? Böyle bir şey aklınıza gelmesin. Müslümanlar böyle alçaklığa tenezzül etmez.” Hubeyb'in bu dürüst ve namuskârane davranışı kadın üzerinde derin bir tesir bıraktı. Sonraları Hubeyb'i daima hatırlar ve öyle bir esire bir daha rastlamadığını anlatırdı. Nihayet Mekkeliler, Hubeyb'in alenî olarak idamını tesit etmek üzere, onu açık bir meydana götürdüler. İdam saati yaklaşınca, Hubeyb (R.A.) iki rekat namaz kılmak için izin istedi. Kureyşliler izin verdi ve Hubeyb (R.A.) bu dünyada Allah'a son ibadetini ve niyazını herkesiz gözü önünde yaptı. İbadeti bittikten sonra, biraz daha duâ etmek istediğini ve fakat ölümünden sonra korktuğunu zannetmesinler diye bundan vazgeçtiğini söyledi. En sonunda, sükûnetle boynunu cellâda uzattı ve şu kelimeleri mırıldandı:

Bir Müslüman olarak ölürken, başsız gövdem ister sağa yuvarlansın ister sola. Buna aldırış etmem. Niçin edeyim? Allah yolunda ölüyorum. Allah dilerse, parçalanmış gövdem her zerresini kutsallaştırır. (Buhari)

Hubeyb (R.A.) bu kelimeleri henüz bitirmişti ki, cellâdın kılıcı boynuna indi ve başı bir yana yuvarlandı. Bu alenî cinayeti kutlamak için toplananlar arasında sonradan Müslüman olan Said bin Amir isimli birisi vardı. Rivayete göre, Hubeyb'in katli her ne zaman Said bin Amir'in huzurunda nakledilirse baygınlık geçirirmiş. (Hişam)

İkinci esir Zeyd'i de katletmek için bir meydana götürdüler. Seyre gelenler arasında Mekke reisi Ebu Süfyan da vardı. Ebu Süfyan Zeyd'e dönüp sordu: “Senin yerinde Muhammed'in olmasını tercih etmez misin? Sen evinde emniyet ve selâmet içinde olsan ve burada elimizde Muhammed olsa, istemez misin?”

Zeyd (R.A.) vakurâne şu cevabı verdi: “Ne diyorsun ya Ebu Süfyan! Hz. Peygamber (S.A.V.)'in ayağına Medine sokaklarında bir diken batmasındansa ben ölmeye razıyım.” Böyle sevgi ve bağlılık karşısında Ebu Süfyan takdir hissi beslemekten kendini alamadı. Hayretle Zeyd'e baktı ve hiç çekinmeden alçak bir sesle: “Vallahi, taraftarlarının Muhammed'e karşı beslediği kadar kuvvetli sevgiyi başka kimsede görmedim” dedi. (Hişam, Cilt 2)

Yine bu sıralarda Necid'den bazı kimseler, İslâmiyeti kendilerine öğretecek öğretmenler istemek için, Hz. Peygamber (S.A.V.)'a başvurular. Hz. Peygamber (S.A.V.) onlara itimat etmedi. Fakat, Amir kabilesi reisi Ebu Bara o vakit tesadüfen Medine'de bulunuyordu. Kabile nâmına kefil olmayı teklif etti ve bir fenalık yapılmayacağına dair Hz. Peygamber (S.A.V.)'a teminat verdi. Hz. Peygamber (S.A.V.) Kur'an'ı hıfzetmiş olan yetmiş Müslüman seçti. Bu yetmiş kişilik Müslüman grubu B'ir Ma'una'ya vardığı zaman, içlerinden Haram bin Malhan adlı birisi,

İslâmiyetin tebliğini öğretmek üzere, Amir kabilesinin bir reisine gitti. Bu reis Ebu Bara'nın yeğeni idi. Haram'ın Amir kabilesi mensupları tarafından iyi karşılandığı anlaşılıyor. Lâkin, Haram reise hitap ederken, kabileden bir adam gizlice arkasına geçip mızrakla ona hücum etti. mızrak ensesine saplandığı vakit, Haram'ın "Allah büyüktür. Kâbe'nin sahibi şahidimdir ki, ben gayeme ulaştım" dediği işitildi. (Buhari) Haram bu şekilde kahpece öldürüldükten sonra, kabile ileri gelenleri, öteki Müslüman öğretmenlerin de öldürülmesi için, kabile efradı arasında tahriklere başladılar. Kabilenin fertlerinden biri "Fakat, reisimiz Ebu Bara onlara kefil oldu. Kendilerine hücum edemeyiz" dedi. Ondandan sonra, kabile ileri gelenleri, Hz. Peygamber (S.A.V.)'tan Müslüman öğretmenler isteyen iki kabilenin ve diğer bazı kabilelerin yardımı ile, bu öğretmenlere saldırdılar. Onların "Biz buraya dövüşmeye değil, vaaz etmeye geldik" şeklindeki hitabı fayda vermedi. Müslümanları katletmeye başladılar. Yetmiş kişilik gruptan yalnız üç kişi kurtuldu. Bunlardan bir tanesi topaldı ve çatışma başlamadan bir tepeye çıkmıştı. Diğer ikisi de develeri otlatmak üzere ormana gitmişlerdi. Ormandan döndüklerinde, altmış altı arkadaşlarının dövüş meydanında yatan cansız gövdeleriyle karşılaştılar. İki Müslüman müşavere ettiler. Bir tanesi "Gidip bunu Hz. Peygamber (S.A.V.)'a haber verelim" dedi. Öteki "Allah'ın Habibi tarafından bize başkan tayin edilen din kardeşimizin öldürüldüğü yerden ayrılmam" dedi. Ondandan sonra, tek başına müşriklere saldırdı ve dövüşerek şehit oldu. Ötekini esir aldılar, fakat kabile reisinin va'dini yerine getirmek üzere sonradan serbest bıraktılar. Öldürülen bu yetmiş kişilik Müslüman öğretmenler grubu içinde Hz. Ebubekir (R.A.)'in azatlısı Amir bin Fuhayra (R.A.) da vardı. Onu öldüren Cebbar isimindeki adam sonradan Müslüman olmuştu. Cebbar, Müslümanların kütle halindeki bu katliamı neticesinde İslâmiyeti kabul ettiğini anlatmıştı. Cebbar'ın kendi rivayeti şu idi: "Amir'i öldürdüğüm sırada 'Vallahi ben gayeme eriştim' dediğini işittim ve Müslümanların ölürken neden böyle bir söz söylediğini kendisine sordum. Amir, cevaben, Müslümanların Allah yolunda ölmeyi bir nimet ve bir zafer saydıklarını söyledi." Bu cevabın çok tesiri altında kalan Cebbar İslâmiyeti ciddî şekilde tetkik etmeye başladı ve en nihayet Müslüman oldu. (Hişam ve Usud el-Gaba)

Seksen müslümanın menfur bir entrikaya kurban gittiği hakkındaki iki üzücü haber Medine'ye aynı zamanda ulaştı. Öldürülenler alelâde kimseler değildi. Onlar Kur'an'ın hâmilî ve hâfızî idiler. Hiçbir suç işlememişler ve kimseye zarar vermemişlerdi ve bir muharebeye de gitmiş değillerdi. Allah ve din adına, söylenmiş bir yalan ile düşman tuzağına düşürülmüşlerdi. Bu olaylar İslâmiyet düşmanlığının keskin ve zorlu olduğunu açıkça göstermiştir. Fakat, Müslümanların azmi ve hamiyeti de aynı derecede keskin ve zorlu idi.